

Wederuitvoer een Europese zaak

Het algemene beeld van wederuitvoer bestaat uit containers vol met spullen uit het Verre Oosten die naar het Europese achterland gedistribueerd worden. Dit is echter maar een deel van het verhaal. Bijna de helft van alle wederuitvoer is afkomstig uit West-Europa.

Nederland heeft gezien de omvang van haar economie een zeer forse export. Een belangrijke oorzaak hiervan is de wederuitvoer. Vooral in de negentiger jaren van de vorige eeuw is het aandeel wederuitvoer in de totale uitvoer fors toegenomen. Op dit moment is dit aandeel al opgelopen tot ruim veertig procent. Het aandeel wederuitvoer is economisch gezien van belang omdat de toegevoegde waarde van een euro wederuitvoer voor de Nederlandse economie aanzienlijk minder is dan de toegevoegde waarde van een euro 'Made in Holland uitvoer'. Het plaatst de Nederlandse exportprestatie in een ander daglicht. In de Macro-Economische Verkenningen van 2002 stelt het CPB dat de groeicijfers van de totale uitvoer inclusief wederuitvoer het verlies aan marktaandeel sinds 1993 van de binnenlands geproduceerde uitvoer hebben gemaskeerd. De constatering van het CPB zijn voor het CBS aanleiding geweest om een onderzoek te starten naar de wederuitvoer. Doel van dit onderzoek was onder andere het verbeteren van de ramingsmethode en het verkrijgen van meer detailgegevens over de wederuitvoer. Het resultaat is dat er nu informatie beschikbaar is over de herkomst en bestemming van de wederuitvoer. Deze gegevens zullen in dit artikel gepresenteerd worden.

Wat verdienen we aan wederuitvoer

De Nederlandse export bestaat uit een deel dat in Nederland is geproduceerd en een deel wederuitvoer. Nederlandse bedrijven hebben een rol bij het tot stand komen van deze export. Bij de binnenlands geproduceerde uitvoer is de maakfunctie essentieel. Bij de wederuitvoer ontbreekt deze maakfunctie. De goederen zijn eerder ingevoerd en verlaten het land in vrijwel onbewerkte staat. Nederlandse bedrijven betrokken bij de wederuitvoer hebben wel drie andere functies:

- een handelsfunctie: het kopen en vervolgens voor een hogere prijs weer verkopen van goederen;
- een transportfunctie: het vervoeren van goederen van A naar B;
- een distributiefunctie: het verspreiden van de goederen, eventueel gecombineerd met een kleine bewerking als labelen of verpakken.

JASPER ROOS
Statistisch onderzoeker bij
het CBS

Door deze drie functies blijft het Nederlandse bedrijfsleven verdienen aan de wederuitvoer.

Doorvoer blijft buiten beschouwing

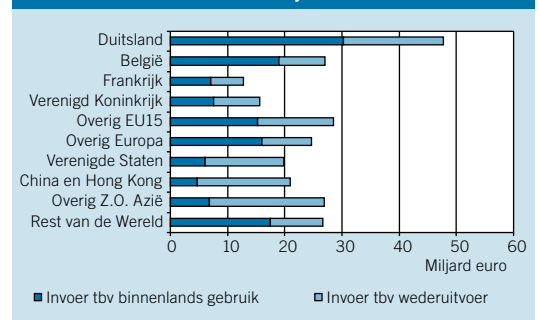
Een noodzakelijke voorwaarde van de wederuitvoer is dat de goederen in eigendom waren van een Nederlands bedrijf. Indien geen sprake is van eigendomsoverdracht, spreekt men van doorvoer. Deze doorvoer valt buiten de CBS-definitie van de internationale handel in goederen. De omvang van deze doorvoerstream is niet precies bekend, maar ligt naar schatting in dezelfde orde van grootte als de wederuitvoer. Het economische belang van deze doorvoerstromen is echter kleiner dan dat van de wederuitvoer omdat de rol van de betrokken Nederlandse bedrijven, en dus de toegevoegde waarde, minder is. De Nederlandse bedrijven betrokken bij de doorvoer missen de handelsfunctie en vaak ook de distributiefunctie.

Wederuitvoer vooral uit West-Europa

Hoewel de importen uit Zuidoost-Azië en de Verenigde Staten samen goed zijn voor ruim een derde van de wederuitvoer, is bijna de helft van de wederuitvoer ingevoerd uit West-Europese landen. In figuur 1 staat de verdeling van de eindbestemming van de invoer (binnenlands gebruik of wederuitvoer) uitgesplitst naar land van herkomst. Uit deze figuur blijkt dat bijvoorbeeld naar schatting een derde van de invoer van bijna vijftig miljard euro uit Duitsland in 2005 vrijwel onbewerkt weer werd uitgevoerd. Dit aandeel is voor de meeste andere Europese landen zelfs nog iets groter.

figuur 1

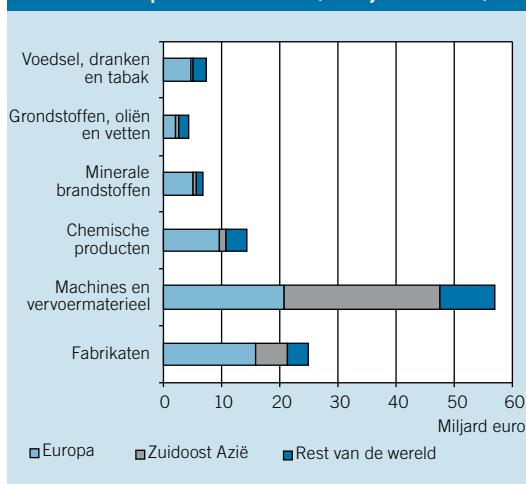
Aard van de invoer in 2005 naar land van herkomst (in miljarden euro's)*

* Bij deze berekening is aangenomen dat de totale waarde van de wederuitvoer ten tijde van de invoer gelijk is aan de waarde van de wederuitvoer ten tijde van de uitvoer. Deze aanname is uiteraard niet realistisch omdat de waarde op het invoermoment iets lager zal zijn geweest dan op het uitvoermoment. In figuur 1 zal de invoer ten behoeve van de wederuitvoer dus iets overschat zijn. Voor de onderlinge verhouding tussen landen en goederen maakt dit echter nauwelijks verschil.

figuur 2

Herkomst van de wederuitgevoerde producten in 2005 (in miljarden euro's)

Goederensamenstelling

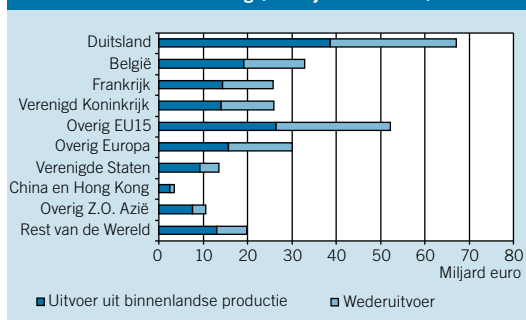
Er is een groot verschil in goederensamenstelling tussen de importen uit de verschillende regio's. Uit Europa worden andere goederen geïmporteerd dan uit Zuidoost-Azië. Dat is bij de wederuitvoer niet anders. Uit figuur 2 blijkt dat de uit Zuidoost-Azië afkomstige wederuitvoer voor ongeveer driekwart van de waarde bestaat uit vervoermaterieel en machines, zoals computers en andere elektronica. Bij de Europese wederuitvoer is dat slechts een derde. In de uit Europa afkomstige wederuitvoer zitten daarentegen meer chemische producten.

Wederuitvoer vaak bestemd voor Europa

Van de totale Nederlandse export gaat circa 85 procent naar een ander Europees land. De wederuitvoer is echter nog vaker bestemd voor Europa, zoals te zien is in figuur 3. Maar liefst 88 procent van de wederuitvoer gaat naar Europese landen tegenover tachtig procent van de in Nederland geproduceerde uitvoer. Qua goederensamenstelling blijkt het nauwelijks uit te maken waar de wederuitvoer naar toe gaat. Naar landen buiten Europa worden dezelfde producten wederuitgevoerd als naar Europese landen.

figuur 3

Aard van de uitvoer in 2005 naar land van bestemming (in miljarden euro's)

Uitbreiding Europese Unie

Op 1 mei 2004 is de Europese Unie uitgebreid met tien, voornamelijk Oost-Europese, landen. Deze stap heeft geleid tot een forse groei van de wederuitvoer naar die landen in 2004 en 2005. In 2004 groeide de uitvoer naar die landen met ongeveer dertig procent. Dit was vrijwel volledig te danken aan een stijging van de wederuitvoer naar deze landen. In 2005 trok ook de uitvoer uit binnenlandse productie aan, maar groeide de wederuitvoer nog altijd twee maal zo hard. Vooral bij Tsjechië en Hongarije is deze ontwikkeling goed zichtbaar. Was in 2002 en 2003 nog de helft van de uitvoer naar deze twee landen wederuitvoer; in 2005 was dit aandeel al opgelopen naar circa tweederde. Het ligt in de lijn der verwachting dat dezelfde ontwikkelingen zich zullen voordoen bij de onlangs toegetreden lidstaten Bulgarije en Roemenië.

Conclusie

De cijfers geven aan dat wederuitvoer niet alleen een zaak is van Aziatische importen. Veel wederuitvoer is afkomstig uit Europa. De eindbestemming van al deze producten is vrijwel altijd een Europees land. Geconcludeerd kan dus worden dat veel wederuitvoer van het ene Europese land naar het andere gaat. Hoewel de Nederlandse economie ervan profiteert, kan men zich afvragen waarom Nederlandse bedrijven zich juist daarop hebben toegelegd. Het duidt erop dat Nederland handelsland en distributieland niet alleen geldt voor spullen van Aziatische makelij, maar ook voor Europese producten.

LITERATUUR

- Centraal Planbureau (2001) *Macro-economische verkenningen 2002*. Den Haag: CPB.
- Mellens M.C., H.G.A. Noordman en J.P. Verbruggen (2007) *Wederuitvoer: internationale vergelijking en gevolgen voor prestatie-indicatoren*. Den Haag: CPB.
- Roos, J. (2006) *Internationale handelsstromen en de statistiek* <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/internationale-handel/publicaties/artikelen/archief/2006/2006-internationale-handelsstromen-en-de-statistiek.htm>
- Roos, J. en J. Exel (2006) *Wederuitvoer: Vaststellen van de definitie* http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/internationale-handel/publicaties/artikelen/archief/2006/2006_wederuitvoer_vaststellen_definitie.htm